

KÖZÉRDÉK

AZ ALSÓFEHÉRVÁRMEGYEI NEMZETI MUNKAPÁRT HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetés: egész évre - - 12 korona.
fél évre - - - 6 " "
negyed évre - 3 " "

Egyes szám ára 12 fillér.

Felelős szerkesztő:

Dr. MÜLLER JENŐ.

Kiadóhivatal: FÖLDES EDE könyvkereskedése Nagyenyed.

Hirdetés ára: centiméterenként 6 fillér. Többzori hirdetés árkedvezményben részesül.

Nyitvány sora 40 fillér.

Nemzeti haladás.

Szabadság egymagára nem elég a nemzeti étetre. Mit ér a szabadság, ha az nem idézi elő a nemzeti haladást.

A magyar nemzet nagy átalakuláson ment át 1848-ban, egyik kimagasló napja március 15-ike volt. Azon tizenkét pontban, a mit akkor proponáltak, mind valósággá vált. És így nem csoda, ha a március 15-iki évforduló mindég megületik. Vér nélkül folyt le a nagy nap! . . . Ez is emeli azon nap becsét. Önérzetes, de higgadt alakban nyilvánult meg a pesti polgárság főnséges akarata.

És a március 15-iki emlékek meg volt a hatása a kényuralom alatt is. Nem volt szabadsajtó, de azért a szabadsajtó nagy napjáról így emlékezett meg a lenyűgözött magyar sajtó: „Nagy nap van ma, március 15-ike. Ez annyiban emlékeztet a magyar nemzetre, hogy mint a csillagászati tudomány iránt érdeklődő, e napon fedeztek fel egy kis csillagot, mely messzi bevilágítja az űrt.” Ezután vázoltatik a kis fénylő csillag. A cenzoron kívül mindenki megérté a sorok közti hasonlatot s gondolatban a hazafiak megületék március 15-ikét.

Majd jött az alkotmányos éra s állandó ünneppé vált a március 15-ikei nap. Nemcsak az ifjuság, hanem az egész magyar nemzet ünnepli e nevezetes napot. Örvendünk a nagy nap sikerének, a melynek minden kívánata teljesedésbe ment.

Egy népnek azonban a szabadság még nem elég, ha azzal élnie nem tud. Az éléshez pedig az kívánatik, hogy a szabadság fája alatt haladjon is a nemzet. Ellenkező esetben a szabadság nem sokat ér, ha az a tepsedéssel van összekötve.

A magyar nemzet nem tepsedett! . . . Ennyiben bevállott a március 15-ikei szabadság napja. De lesiklott a nemzet a haladás teréről, az egytizednél tovább tartó parlamenti anarchiával. Ha nem is állott be a szó teljes értelmében hanyatlás, de a stagnálás jelei mégis mutatkoztak. Ez pedig ellentétben áll a március 15-ikei nap szellemével, mely a nemzet ujjászületését a haladásával köté egybe. És hogy ez a szellem meg ne lanyhulhasson, a Széchenyi nyomdokain kell haladnia a magyar nemzetnek.

Széchenyinek a tanácsa helyes volt, a mikor nemzetét munkára serkenté, az ő végcélja miként mondá: „az emberiségnek egy nemzetet megtartani,” s azt egészen új alak-

ban a művelődés szolgálatába állítani. Széchenyi gyökeres reformot akart! . . . A magyar közéletet át akarta teljesen alakítani, a széttagolt nemzeti testet egygé olvasztani s a nemzeti önérzetet fölébresztetni, a magyar művelődést fejleszteni, a magyarral a közgazdaság fontosságát megismertetni.

Nem hiszem, hogy nemesebb és okosabb tanácsokat lehetett volna adni a magyarnak, mint a melyek Széchenyi tanában foglaltak. Igaza van a diagnózisban, helyes volt a gyógymódja. Ne gazdag, művelt demokrata államot akarjanak itt berendezni, hanem gazdag, művelt demokratikus magyar nemzeti államot.

Ha tehát nem téveszjük szem elől a nemzeti haladást, akkor a Széchenyi által kijelölt uton kell haladni a magyarnak. Azon biztos utról való letérés, a nemzeti haladást akasztja meg.

Ne frázisokkal űljük meg a március 15-ikét, hanem hatoljunk annak bele a szellemébe, mely a nemzeti haladásnak egyik rugója volt, a midőn a szabadság fát ülteté el a szívekben. Széchenyi a teljes szabadság diadala nélkül is adott tervezetet a nemzeti haladásra. Az még gyorsabb menetű lehet a szabadság földjén. S ha ez nem következne be akkor nem érdemes egy nép a szabadságra.

Hangozzék széles ez országban a nemzeti munka iránti kívánat. Mert csak így lesz a nemzet méltó a március 15-iki naphoz. Szabadság és nemzeti haladás elválhatlan fogalmak! . . . A ki a nemzeti haladás elébe gátat emel, lehet frázisa hazafi, de fogalma sincsen a nemzete valódi érdekeiről.

Március 15-ike, tiltakozója a parlamenti anarchiának, a nemzeti haladásért követelt éventei országgyűlés tartást. Ez ellentétben áll a parlament nem dolgozhatásával, a nemzeti haladás akadályozójával. Ennek adjanak hangot az ünnepi szónokok, hogy megértsék a szalma-cséplő hazafiak is a téves uton járást a parlamenti anarchia istápolásával, a mely immár másféltizedes időre tekinthet vissza, a magyar nemzeti érdekek nagy kárára. (Ü. L.)

POLITIKAI HIREK.

Folyó hó 11-iken Arad város törvényhatósága rendkívüli közgyűlést tartott, a melyen bizalmát és ragaszkodását fejezte ki gróf Khuen-Hédervary miniszterelnök iránt. A

város továbbá azonosította magát a kormány azon álláspontjával, mely miatt őt a nemzet bécsi ellenségei s ezeknek budapesti hazáruzó szövetségesei megbuktatták. Végül felszólította Arad város az ország összes törvényhatóságait, hogy csatlakozzanak állásfoglalásához.

Erre az állásfoglalásra és csatlakozásra ma nagy szüksége van a nemzeti ügynek. Magyarország belügyeinek intézésében illetéktelen befolyások érvényesülnek. Olyanok nyernek befolyást, kik nem is ezen nemzet fia, kiknek a mi alkotmányos fejlődésünkhöz semmi közük, kik országunknak, nemzetünknek ellenségei s a kiknek erőszakos diktatúráját csak egynéhány haszonleső hazáruzó hajlandó jogforrásnak elismerni. Ha ezek a tényezők ilyen kiméletlenül éreztetik velünk illegális akarataikat, hát csak szólaljon meg a nemzet a maga legális, törvényes, alkotmányos útján, és mondja ki követelően, hogy mi a nemzet akarata.

Bécsből érkezett hírek szerint a közös hadügyminiszter beadta lemondását azon esetre, ha a király nem járul hozzá a véderőjavaslat visszavonásához és a provizoriumhoz. Szóval nagy zavar van a politikai életben. A király döntése csak előkelő politikusok meghallgatása után fog bekövetkezni. Egyelőre a képviselőház és főrendiház elnökei kaptak meghívást.

VÁRMEGYEI ÉLET.

A közigazgatási bizottság gyűlése.

Március hó 13-án br. Bánffy Kazimir alispán elnöklete alatt tartott K. B. gyűlésen a választott tagok közül jelen voltak Zeyk Daniel, br. Kemény Pál, Zeyk Kálmán, Török Bertalan, Gáspár János, dr. Szász Pál, dr. Müller Jenő, gr. Teleki Ádám. Az alispán jelentés szerint az ügymenet rendes.

Az italméresi illeték felszólamlási bizottság elnökevé dr. Garda Kálmán, alelnökevé dr. Müller Jenő választott. Dr. Demeter János fellebbezése figyelmen kívül hagyásával a fegyelmi eljárás elrendeltetett. Bucsony községi utmunka fele részének megváltása engedélyeztetett.

Az árvaszéki jelentés szerint az ügymenet rendes.

Az egészségi állapot februárban kedvező volt. Született 742, meghalt 480 egyén. Roucoló toroklob, vörheny, kauryaró, bárány-

Linoleum gyári raktár.

HAAS LIPÓT Kolozsvar
Mátyás király-tér 11 szám.

pamlag-behuzatokat; kredencz csipkéket; gyermek és női kötényeket. — Gummi áruk, ágybetétek, lapdák, babák, fésűk, bőrkalapok, sapkák, Usona fajta gumisarkok, torna- és sárccipők igen nagy választékban kaphatók.

A CZIM FONTOS: kérjen árjegyzéket.

Gyulától. Szavalja Hegedűs Gabriella II. o. t. 8. Szülőföldemen. Erdődytől. Éneklik a III. és IV. oszt. növendékek.

Az áll. elemi fiúiskola tantestülete márczius 15-én fél 9 órakor az isk. vizsgatermében tart hazafias ünnepélyt. Az ünnepély sorrendje: 1. Hymnusz, karének. 2. Lampérth Géza „Talpra magyar”, szavalja Szilágyi Béla VI. o. t. 3. Ünnepi beszédet mond Kis Jenő tanító. 4. Ábrányi Emil „Márczius 15-én”, szavalja Jászai Károly IV. o. t. 5. A majtényi sikon, karének. 6. Ábrányi Emil „Márczius 15-én”, szavalja Técsi József VI. o. t. 7. Erdélyi dal, karének. 8. Ábrányi Emil „Márczius 15-én”, szavalja Szalánczi Gusztáv IV. o. t. 9. Madar dal, karének.

Az áll. el. leányiskola márczius 15-én délelőtt 9 órakor tartandó ünnepélynek műsora: 1. „Szózat.” Karének. 2. „Márczius 15.” Erdélyi Zoltántól, szavalja Székely Piroksa IV. o. t. 3. Alkalmi felolvasás, tartja Elekes Erzsébet tanítónő. 4. „A honleány” Rudnyánszky Gyulától, szavalja Kolár Mária IV. o. t. 5. „Talpra magyar” karének. 6. „A rab” Petőfi Sándortól, szavalja Erdélyi Juliána V. o. t. 7. Kurucz nóták” karének. 8. „Rákóczi induló” Farkas Imrétől, szavalja Balázs Mária IV. o. t. 9. „Himnusz” karének.

Dal a tenger mellől.

Messze innen, száz mérföldre,
Merre a nap támad,
Egy hajlékban — én Istenem, —
De nagy a bú-bánat!
Minden levél arról beszél,
A mit onnan irnak,
Hogy minden nap imádkoznak,
Minden este sirnak.

Messze innen, napkeletre
Istenem, — te látod, —
Vigasztald meg, a kik sirnak,
Hallgasd meg imájok;
Vezesd vissza, a kit várnak,
Kíért kérnek téged:
Vezesd vissza egészségben
Az apát, a férjét.

Czirkvenicza, 1912. márczius 1.

Tolvaly Géza.

HIREK.

— **Földgáz elvezetése vármegyénkben.** F. hó 12-én szakértekezlet volt Kolozsvárt a kissármási földgáznak Tordáig és onnan Marosujvár, majd később Nagyenyeden keresztül Gyulafehérvár, Zalatna és Abrudbányáig való elvezetése ügyében. A kormány kiküldöttjei, a tordai vegyigyár a marosujvári ammoniák szódagyár és a zalatnai bányakapitányság képviselői vettek részt az értekezleten. A földgáz elvezetése nemsokára megvalósul és igen jelentékeny haladást s fejlődést segít elő vármegyénkben, olcsóságánál és sokféle célra való használhatóságánál fogva. Többek közt a ma már 40 koronás tűzifát pótolhatjuk, ha földgázzal fűthetünk.

— **A nagyenyedi iparos-önképzőkör** rendes évi közgyűlését f. hó 17-én, vasárnap délután fél 3 órakor tartja a kör helyiségében, melyre a tagokat és az érdeklődő közönséget tisztelettel meghívja az elnökség. Tárgy-

sorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Zárómadások és a jövő évi költségvetés előterjesztése. 4. Felmentvények megadása. 5. Tisztikar és választmány választása. 6. Esetleges indítványok. — Közvetlen a közgyűlés után fél 5 órakor házi hangverseny lesz, ugyancsak a kör helyiségében, melynek műsora a következő: 1. „Hazafiság és magyarság” cz. ünnepi dal, írta Lányi Ernő, énekli az önképzőkör férfikara. 2. „Lázban” cz. költemény, írta Flatt Zsóka, elmondja Hödl Ferencz. 3. Ave verum, szerző Mozart, előadja az önképzőkör vonós zenekara. 4. Monolog, előadja D. Szócs Nusika. 5. Régi nóta cz. dalegyveleg, írta Lányi Ernő, énekli az önképzőkör férfikara. — E hangversenyre a n. é. közönség szives figyelmét felhívjuk annál is inkább, mivel belépti díjat nem szedünk, a kitett perselybe azonban adományokat szivesen fogadunk és azt a dalárdánk czéljaira fordítjuk. Kiváló tisztelettel a választmány.

— **A balázsfalvi magyar kaszinó** márczius 15-én délután 3 órakor, a kaszinó nagytermében, nemzeti ünnepélyt tart. Műsor: 1. Himnusz, énekli a közönség. 2. Elnöki megnyitó. 3. Szaval dr. Enyedy Jenő. 4. Alkalmi beszédet tart Péter Antal. 5. Szaval Simkó Endre. 6. Szózat, énekli a közönség. Ezt követőleg este 8 órakor társas vacsora. Egy terték ára 2 K.

— **Ipari munkások részére rendszeresített állami jutalomdíjak.** A kereskedelmi miniszter meghagyása folytán a kolozsvári kamara területén lakó és legalább 15 éven át egy-ugyanazon műhelyben dolgozó ipari munkások részére 4 darab egyenként 100—100 koronás állami jutalomdíjban részesülnek. A kamara kerületében (Alsó-Fehér, Besztercze-Naszód, Kis-Küküllő, Kolozs, Szilágy, Szolnok-Doboka és Torda-Aranyos megyék) működő iparos munkaadók, tehát úgy a gyárosok, mint a kisiparosok legkésőbb május 15-ig közöljék a kamarával azoknak a munkásaiknak a névsorát, kiket a szóban forgó jutalmakra érdemesnek tartanak.

— **Működvelő előadás.** A nagyenyedi vendéglősök folyó hó 17-én (vasárnap) este 8 órakor a régi városháza nagytermében a vendéglősök egyesületének alapja javára táncszal egybekötött szinelőadást rendeznek. Színrekerül: A Nagymama. Vigjáték három felvonásban. Írta Csiky Gergely. Rendező Gerendi Albert és Sugó Bomba Antal. Személyek: Szerémi grófné: Márton Anna. Ernő unokája: Bordó Béla. Örkeny Vilmos báró, nyug. ezredes; Aczél Lajos, Kálmán: Komáromi Sándor. Piroksa: Molnár Ilus, Timár Karolin, nőnevelő-intézet tulajdonosa: Márton Margit. Márta: Molnár Rózsika. Todorka Szilárd tanár: Gerendi Albert. Langó Seraphine nevelőnő: Becs Ilus. Koszta nyug. evang. tábort. lelkész: Hödl Ferencz. Balsai Flóra: Telegdi Katicza. Peredi Janka: Szabó Rózsika. Eörsi Vilma: Beke Annuska. Vilhey Berta: Szilágyi Erzsike. Aba Margit: Demeter Rózsika. Kereszturi Katicza: Gerő Erzsike. Galambosné, a grófné gazdaszonya: Beke Lujzika. Pinczér: Dezső Józsi. Történik az első felvonás egy nőnevelő intézetben, a másik kettő egy tengeri fürdőn. Helyárak: Támlaszék 2 korona, I. rendű zártszék 1.20 korona, II. rendű zártszék 1.20 korona. Állóhely 1 korona. Diákjegy 60 fillér. Karzat 60 fillér. Karzati jegyek tánczra nem érvényesek. Előadás után táncz. Jegyek előre Földes Ede könyvkereskedésében kaphatók.

— **Különböző tanfolyamok a kolozsvári ipari szakiskolában.** A kolozsvári

kereskedelmi és iparkamara az érdeklődők tudomására hozza, hogy a kolozsvári m. kir. állami fa- és fémipari szakiskolán folyó hó 18-án a következő tanfolyamok kezdődnek: Gáz-motor kezelői tanfolyam, tart 6 hétig, hetenként négyszer előadás este 7—9-ig, vasárnap délelőtt gyakorlat. Tandij 10 korona, Stabligép kezelői tanfolyam, tart 10 hétig, hetenként négyszer előadás este 7—9-ig, vasárnaponként gyakorlat, tandij 20 korona. Jelentkezni lehet az ipari szakiskola igazgatóságánál Malom utca 26. és az I. Ferencz József iparmuzeumban, Malom-utca 8 sz.

— **Vásáráthelyezés Gyulafehérváron.** A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara köztudomásra hozza, hogy a keresk. miniszter megengedte, hogy Gyulafehérvár rend. tanácsu városban a folyó évi április hó 2-ra eső országos kirakóvásár ez évben kivételesen április 1-én tartassék meg.

* **Bucsuzás.** M. o. r. i. c. z. Miklós I-só osztályu fegyőr 19 évi szolgálat után a gyulafehérvári törvényszék fogházához lett áthelyezve. Elmenetele alkalmából ezuton vesz bucsut a fegyintézet tisztviselői karától, jóbarátaitól és kartársaitól. 86 1—1

* **Vizaknai fürdőidény.** A vizaknai fürdőidény a további rendelkezésig május 15-től szeptember 15-ig tart, melyből május 15-től június 15-ig elő-, június 16-tól augusztus 15-ig a fő- és augusztus 15-től szeptember 15-ig az utóidényre esik. M. kir. fürdőfelügyelőség. Vizakna, 1912. márczius 14-én. Nesnera, kir. fürdőfelügyelő. 87 1—5

Tövisi vasuti vendéglőben egy
pinczér-tanuló
teljes ellátás és ruházattal felvétetik.
85 1—2

Gazdaközönség figyelmébe.

Szives figyelmébe kívánom hozni a tisztelt gazdaközönségnek, hogy gyümölcsösök, szőlők berendezését, meglevők rendbehozását, nemkülönben pinczegazdasági teendők teljesítését — a legnagyobb lelkiismeretesség mellett — úgy helyben, mint vidéken elvállalom, méltányos és kedvező díjazásért.

Selmeczy Jenő.

82 2—3

Nagyenyed, Főtér 16 sz.

!! **Az ország legolcsóbb !!**
•• bevásárlási forrása ••
Hosszu évek óta fennálló
czipő, vászon, és fehérnemű-raktáram

sohasem hirdett, s mégis az egész monarchiából elhalmoznak megrendelésekkel!

Yevőim köréből annyi felezőítást kaptam, hogy áram kiválóságát és olcsóságát mindenkiel saját érdekében közöljem, hogy a nagyközönség érdekét válam kielégíteni, amikor speciális áramra figyelmét felhívom.

Nálam pld. egy pár férfi czipő tiszta boxbőr fűzős, vagy czugos csak 3 frt 80 kr.

A sok ezer köszönő-levél közül álljon itt egy:
Tek. Fischer Lipót urnak Péterréve.

A. Ön által szállított tárgyakkal nagyon meg voltam elégedve, másoknak is ajánlhatom.
53 3—5 B. Bánffy, Tövis

Kérjen terjedelmes árjegyzéket!
Fischer Lipót czipőraktára
Péterréve (Báosmegye)

Az „Első Magyar Általános

Biztosító Társaság“

nagynyedi ügynöksége ez uton értesíti az érdeklődő közönséget, hogy a biztosítás összes ágaira (élet, tűz, jég és hatóréa) vonatkozó díjzétének Földes Ede ur könyvkereskedésében eszközölendők. Ugyanott a biztosításokra vonatkozó összes felvilágosítások megtudhatók.

Első Magyar Általános Biztosító Társaság
nagynyedi ügynöksége.

!!!

TÖBB PÉNZE

akkor lesz, ha nélkülözhetetlen, olcsó és

tartós szőttesárukat

csak a
nagynyedi szővőgyárból
vesz.

Árjegyzék ingyen küldetk.

Széna eladó!

Nagyobb mennyiségű kitűnő jó széna eladó Toroczkó-Szent-Györgyön Dávid Lajos róm. kath. lelkésznel. 48 8-12

Nagynyedi Kisegítő Takarékpénztár R.-T.

Az Osztrák-Magyar Bank mellékhelye.

Részvénytőke 600.000 korona.	<i>Előnyös kölcsönt</i> ad betáblázásra, megfelelő kezességre, értékpapírokra, sorsjegyekre, jóhitelű pénzüintézetek részvényeire. <i>Vásárol</i> és elad értékpapírokat. <i>Letétbe</i> elfogad értékpapírokat, sorsjegyeket, értéket kevés őrzési díj mellett. <i>Idegen</i> kölcsönöket a legelőnyösebben konvertál. <i>Váltókat</i> az összeg nagysága szerint legelőnyösebb feltételek mellett számítol le. <i>Állandó betétet</i> a legkedvezőbb kamattal mellett fogad el.	Tartalékalap 400.000 korona.
Az intézet hivatalos órái hétköznapiokon: délelőtt 9—12 óráig, délután 3—4 óráig.		Üzletfeleink részére telefon bevezetve 14. szám alatt.

MENDEL SÖRFŐZŐDE ÉS KERESKEDELMI R.-T.**TORDA.**

Akőfőhermegyési rektárok:

Nagynyedi főraktár

házi kezelésben

Wagner Rudolfnál Szentkirály-u.

Gyulafehérvár:

Welll Bólánál.

Tóvisen:

Abrahám Testvérek

Balázsfalván:

Heisikovits Jakob

Ajánlja a Magyar Védő Egyesület által és a temesvári nemzetközi kiállításon legnagyobb díjjal, a „Grand prix“-vel kitüntetett

tordai Korona-sörét.

Továbbá bajor módra gyártott sötét

MALÁTA (Bock)

és nehéz világos

dupla márcziusi söreit.

Figyelem!

Csak akkor kap eredeti

tordai Korona-sört,

ha a cég vignettája az üvegen rajta van!

104

Kitűnő minőségű és legmagasabb szilárdságú Portland-Cementet ajánl olcsó áron a

PORTLAND-CEMENT-gyár Brassóban.

Itt helyben kapható Klemm Pál cégnél Szentkirály-utca 128.

Nyomatott a Nagynyedi Könyvnyomda és Papírárugyár Részvénytársaság könyvnyomdájában Nagynyeden.